

BÜLTEN

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÜYE VE DESTEKÇİLERİ İÇİN
2022/3

HAK SAVUNUCULARINA VERİLEN CEZALAR YARGITAY'DA BOZULDU

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

BÜLTEN

İLETİŞİME GEÇİN

[amnesty.org.tr](https://www.amnesty.org.tr)

bulten@amnesty.org.tr

+ (90) 212 361 62 17

BİZE KATILIN

bit.ly/aforgutu

twitter.com/aforgutu

[instagram.com/aforgutu](https://www.instagram.com/aforgutu)

Dergi Adı: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Bülteni
İmtiyaz Sahibinin Adı: Selma Kanbur Yılmaz
Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Adı: Necmettin Tuğkan Gündoğdu
Editör: Fatma Yörür
Çeviri Editörü: Dila Keleş
Fotoğraf Editörü: Fırat Doğan
Tasarım/Uygulama: Altuğ Çavuşoğlu

Yönetim Yeri, Adresi: Hacimimi Mah. Kemeraltı Cad. No:31 Adahan Kat:2 Karaköy
34472 Beyoğlu/İstanbul
Basım Yapanın Adı ve Adresi: Hilmi Celhunz, Format Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd.,
Yeşilce Mahallesi Girne Caddesi Dumanlı Sk. No:2 4.Levent Kağıthane/İstanbul (Tel
+90 212 280 98 54)
Basım Tarihi: Aralık 2022
Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın, Dört Ayda Bir Yayınlanır

Kapak Tasarımı: Fırat Doğan

İÇİNDEKİLER

DÜNYADAN HABERLER

6-7

KABUL ETTİĞİNİZ HAKLARA SAYGI
GÖSTERMENİZİ BEKLİYORUZ

8-9

HAK SAVUNCULARINA VERİLEN
CEZALAR BOZULDU

10-11

MUHATAPLARIMIZ NEDEN
DEVLETLER?

12-13

HAKLAR İÇİN YAZ BAŞLADI!

14-17

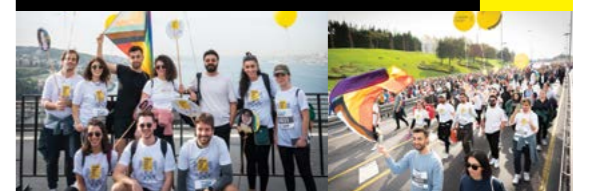
HAYRİ DEMİR DAVASI

18-19

HAKLARIMIZ İÇİN KOŞTUK!

20-21

BİR ARAÇ OLARAK İNSAN
HAKLARI EĞİTİMİ

22-23

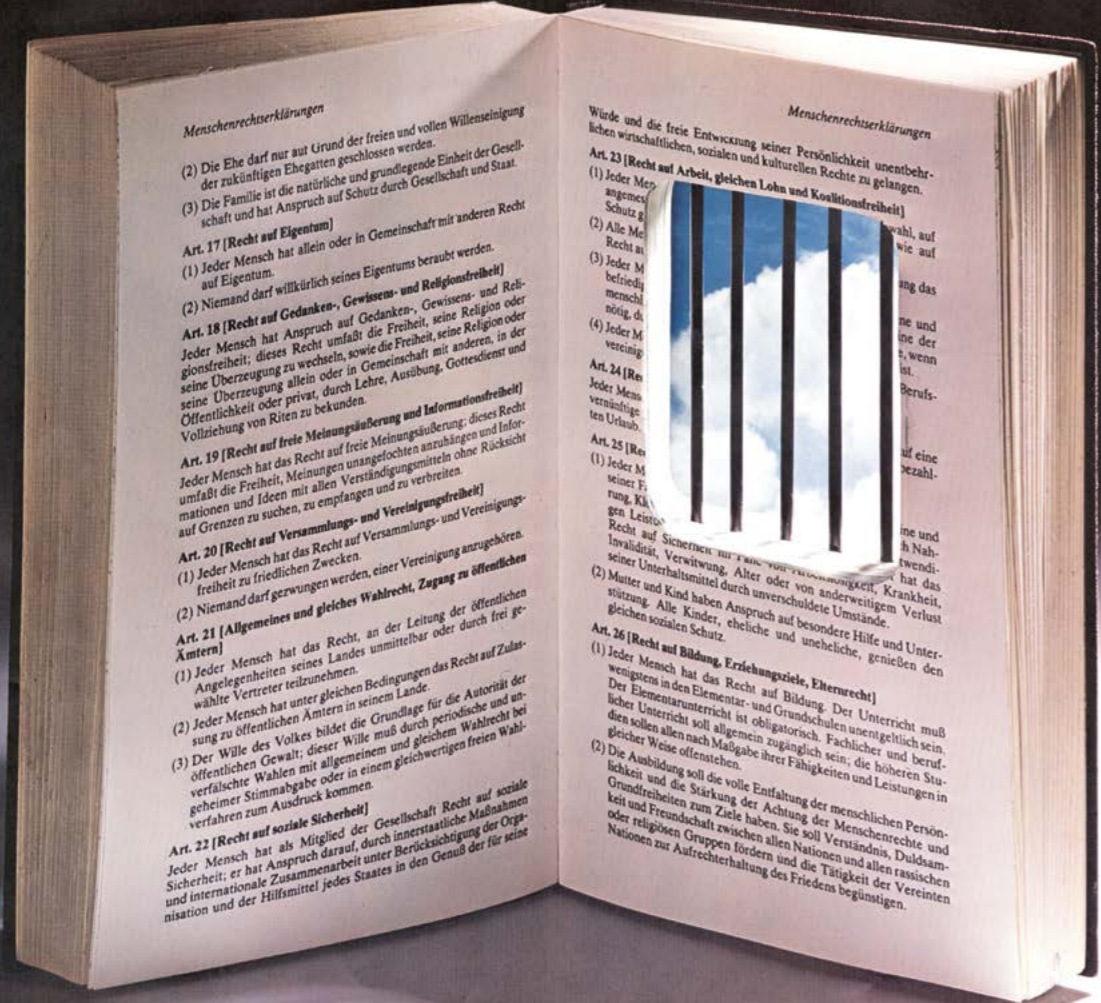
“DEZENFORMASYON YASASI”
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜ KISITLIYOR

24-26

ai

Ihr könnt das Wort verbieten –
ihr tötet nicht den Geist

UAÖ Almanya Şubesi'nin 1985 yılında düşünce mahkumlarına dikkat çekmek amacıyla hazırladığı poster.

©Amnesty International Germany - Wilhelm Zimmermann

Önyazi

SEVGİLİ ÜYE VE DESTEKÇİLERİMİZ,

2022'nin son Bülteni ile sizlerle. Bu sayımızda hem sonbahar dönemindeki çalışmalarımızı hem de dünyadan gelişmeleri daha yakından izleme şansı bulacaksınız.

Yılın başında yıllık raporumuz ve çok sayıda açıklamamızda, pandemi sürecinin yarattığı derin hasarları daha eşitlikçi daha adil bir dünya onaracak demiştik. Bu amaçla yürüttüğümüz çalışmalarımıza karşı bu yıl Ukrayna'da, tahribatını küresel olarak yıllarca hissedeceğimiz bir savaş başladı ve sürüyor. Milyonlarca insanı zorla yerinden eden, binlerce insanın hayatına mal olan bu savaş, savaş suçları işlenerek ve sivililerin hayatlarını alt üst ederek devam ediyor. Uluslararası Af Örgütü tüm süreçte yaşanan ihlalleri ve suçları tarafsız olarak ve sadece insan haklarına odaklanarak belgeledi, tarihe not düşmeye ve cezasızlıkla mücadele etmeye devam etti ve edecek.

Yine yanı başımızda bir diğer ülkede, İran'da, Mahsa Amini'nin korkunç biçimde öldürülmesi ardından başlayan kadınların direnişi ve devam eden süreçte İranlıların sokaklarda hak ve özgürlükleri için mücadelesi sürüyor. İran halkı baskıcı yönetime karşı haklarını savunmak için susmuyor, sokaklarda ve tüm şiddete ve ihlallere rağmen, daha özgür ve adil yarınlara için hepimize umut ışığı oluyor.

Uluslararası Af Örgütü olarak dünyada ve Türkiye'de hak mücadelesini 2022'de çeşitli başlıklarda ve çeşitli mecralarda sürdürdük. Araştırmalar, raporlar, izlemeler, eğitimler, kampanyalar ve lobi ve savunuculuk faaliyetlerimizle haksızlık ve adaletsizlikle mücadeleye devam ettik. Sizlerin destekleri ile bu mücadele ve zeminini büyötmeyi 2023 yılında da sürdüreceğiz.

Bu Bülten yayına hazırlanırken gelen Hak Savunucuları/ Büyükada Davası cezalarında Yargıtay bozma kararı adalet mücadelemizde kararlılığımızın sonucudur. Dava sürecinde büyük haksızlıklar yaşayan hak savunucusu dostlarımıza geçmiş diyoruz ve nihayete erdirilmeyen bu süreçte ivedilikle adalet talebimizi yineliyoruz.

Savaşlar, otoriter yönelimler ve artan ekonomik baskılarla kolay bir yıla doğru gitmediğimizi biliyoruz ama sizlerle birlikte büyüyüp, sizin dayanışma ve desteğinizle güçleniyoruz. Herkese Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi adına, mutlu ve haklarımızla özgürce yaşadığımız bir yıl diliyorum.

Ruhat Sena Akşener
Vekil Direktör
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

DİLA KELEŞ
Çeviri Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

1 LIBERYA İÇ SAVAŞINDAN YARGILANAN KOMUTAN MAHKUM EDİLDİ

Paris Ceza Mahkemesi 2 Kasım 22'de, Liberya iç savaş sırasında işlenen katliamlardaki sorumluluğu nedeniyle Demokrasi için Birleşik Liberya Kurtuluş Hareketi (ULIMO)

adlı isyancı grubun komutanı Kunti Kamara'nın yargılandığı davada kararını açıkladı. Mahkeme Kamara'yı, insanlığa karşı işlenen suçlardaki suç ortaklığı, işkence ve "barbarca eylemlerdeki" doğrudan sorumluluğu nedeniyle ömür boyu hapis cezasına mahkum etti. Kamara 2018'de, Civitas Maxima örgütünün dosyası Fransa makamlarının dikkatine sunmasının ardından gözaltına alınmıştı. Liberya'nın kuzeybatısında, iki yıllık soruşturma sonucunda Fransa savcısı Kamara'ya çeşitli suçlar yöneltilti. Davada tanıklar ULIMO üyeleri tarafından işlenen öldürme, tecavüz, dayak, zorla çalıştırma ve işkence suçlarını anlattı. Bazıları, işlenen suçlara fiziksel olarak katıldığı ifade edilen Kamara'yı teşhis etti. UAÖ Fransa Şubesi Adalet Komisyonu Başkanı Jeanne Sulzer konu hakkındaki açıklamasında, "Liberya'daki katliamlara ilişkin bu dava, Fransa'nın evrensel yargı yetkisinin mağdurlara adalet sağlanması için bir yol sunmakta ne kadar önemli olduğunu gösterdi" dedi.

3 CEZAEVİNDE TUTULAN FİLİSTİNLİ BABA-OĞUL SERBEST BIRAKILDI

Suudi Arabistan yetkilileri tarafından Nisan 2019'dan beri oğlu Dr. Hani El Hudari ile keyfi olarak cezaevinde tutulan Filistin vatandaşı Dr. Muhammed El Hudari serbest bırakıldı. Muhammed ve Hani El Hudari 4 Nisan 2019'da

keyfi olarak gözaltına alınmış ve 8 Mart 2020'ye kadar herhangi bir suçlama olmaksızın alıkonulmuştu. Her iki kişi, zorla kaybetme, keyfi gözaltı ve tutuklama ve hiç kimseyle görüştürmeksizin hücre hapsinde tutmayı da içeren ağır insan hakları ihlallerine maruz bırakıldı. 8 Mart 2020'de Özel Ceza Mahkemesi tarafından, 68 kişinin yargılandığı toplu davada Hamas fiili yetkilileri kastedilerek "terörist bir oluşuma katılmak" ile suçlandılar. Adil yargılama güvencelerinin hiçe sayıldığı ve çok sayıda hak

2 SAHRAVİ AKTİVİST TEDAVİSİ İÇİN EV HAPSİNDEN SERBEST BIRAKILDI

Batı Sahra'nın Bucdur kentinde Kasım 2020'den beri keyfi olarak ev hapsinde tutulan Sahravi aktivist Sultana Kaya'nın evinden çıkmasına ve tıbbi tedavi görmek üzere İspanya'ya gitmesine izin verildi. Sultana'yı polis şiddetine karşı korumak için iki aydan uzun süre yanında kalan kız kardeşi Luaara Kaya ve Amerikalı iki gönüllü, evden çıkarken ona eşlik ettiler. Güvenlik görevlileri grubu takip etti ve başkent Layun'da iki gece kaldıkları evin etrafında nöbet tuttu ancak ülkeden çıkmalarına engel olmadı. 1 Haziran'da Sultana ve gönüllüler Kanarya Adaları'na gitti ve 3 Haziran'da anakarta İspanya'ya ulaştılar. Küresel seferberlikle Sultana Kaya'nın durumuna ve Fas yetkililerinin ona ve ailesine karşı işlediği ciddi insan hakları ihlallerine dikkat çekildi. Sultana ve ailesi, Acil Eylem kapsamında Fas Devlet Başkanı'na mektup yazan herkese teşekkürlerini iletti.

ihlalinin işlendiği dava sonucunda Dr. Muhammed El Hudari 15 yıl hapis cezasına, Dr. Hani El Hudari ise üç yıl hapis cezasına mahkum edildi. 28 Aralık 2021'de Riyad Temyiz Mahkemesi hapis cezalarının süresini azalttı. 84 yaşındaki kanser hastası Dr. Muhammed El Hudari Kasım 2022'de serbest bırakıldı ancak oğlu Dr. Hani El Hudari hâlâ tutuklu ve hakkındaki Acil Eylem devam ediyor.

4 BELARUSLU İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSU LOİKA SERBEST BIRAKILDI

Önde gelen Belaruslu insan hakları savunucusu Nasta Loika 6 Eylül'de, Marfa Rabkova ve Viasna İnsan Hakları Merkezi'nde çalışan diğer hak savunucularının duruşmasına katıldığı sırada gözaltına alındı. Nasta, "ikinci derece holiganlık" gibi temelsiz bir suçlamayla art arda iki kez 15'er gün hapis cezasına mahkum edildi. Gözaltında avukatına, tıbbi

tedaviye ve sıcak tutan giysiler ve su gibi temel ihtiyaçlara erişimine izin verilmedi. Uluslararası Af Örgütü, hiçbir suç işlemediği halde yalnızca insan hakları çalışmaları nedeniyle hedef alınan Nasta Loika hakkında kampanya yürüttü. Loika 6 Ekim 2022'de serbest bırakıldı.

6 HAVACILIK YAKITI TEDARİK ZİNCİRİNİN SAVAŞ SUÇLARIYLA BAĞLANTILARI ORTAYA ÇIKARILDI

DEADLY CARGO
EXPOSING THE SUPPLY CHAIN THAT FUELS WAR CRIMES IN MYANMAR

Uluslararası Af Örgütü, Myanmar havacılık sektöründeki yakıt tedarik zincirine katılan şirketlerle ilgili bir araştırma yayımladı. Araştırma sivil - askeri kullanım amaçları arasındaki kabul edilemez bağlantıları ortaya koyarken, sivillere yönelik ölümcül hava saldırılarına ilişkin şok edici yeni tanıklıklara da yer verdi. Araştırmada, uluslararası toplumun uçak yakıtı sevkiyatlarının Myanmar'a ulaşmasının acilen engellenmesi gerektiği belirtildi.

Ölümcül Kargo: Myanmar'da Savaş Suçlarını Kırıklayan Tedarik Zincirini Ortaya Çıkarmak başlıklı rapor, ordunun darbeye yönetime el koyduğu 2021'den bu yana, yakıtın yola çıktığı uzak limanlardan sivilleri öldüren hukuka aykırı hava saldırılarına ve aradaki her aşamaya kadar havacılık yakıtı hakkındaki en ayrıntılı incelemeyi sundu.

8 BİR HABER DE BİZDEN

3 Mayıs Basın Özgürlüğü Günü'nde Titrifikar reklam ajansı ile gerçekleştirdiğimiz "Özgürlüğün Sanatı" isimli video projemiz 2022 Mediacat Felis Ödülleri'nde, Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik kategorisinde Felis Ödülü aldı. Projesi kapsamında üç kısa reklam film çekilmiş ve 3 Mayıs günü Uluslararası Af

Örgütü'nün sosyal medya hesaplarından paylaşmıştı. Proje gazetecilik faaliyetleri sebebiyle tutuklanan gazetecilere ve Türkiye'de basın özgürlüğüne dikkat çekmek amacıyla gerçekleştirildi. Ödül alan videoları Uluslararası Af Örgütü YouTube kanalından "Gazetecilik Suç Değildir" başlığında izleyebilirsiniz.

5 BM ÜLKELERİNİN ÜÇTE İKİYE YAKINI İNFAZLARIN ERTELENMESİ ÇAĞRISINI DESTEKLEDİ

11 Kasım'da, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Üçüncü Komitesi ölüm cezasının kullanımı hakkında infazların ertelenmesine yönelik bir karar taslağı çıkardı. Devletlerin büyük çoğunluğu, BM'nin infazları durdurma yönündeki kararlarına verilen destek, ölüm cezasının tüm dünyada kaldırılmasının an meselesi olduğunu bir kez daha gösterdi. Toplamda 126 BM üyesi devlet Üçüncü Komite'nin önergesi lehine oy kullanırken

37'si karşı oy kullandı, 24'ü çekimser kaldı. Karar taslağı, üye devletlerin Bölge Arası Görev Gücü adına Avustralya ve Kosta Rika tarafından önerildi ve 79 devlet tarafından ortaklaşa desteklendi. Uluslararası Af Örgütü, BM üyesi tüm devletleri, Aralık ayında yapılacak BM Genel Kurulu toplantısında karar taslağı nihai oylamaya sunulduğunda evet oyu kullanmaya çağırıyor.

7 AVUSTRALYALI EKONOMİST MYANMAR'DAKİ HAPİSHANEDEN SERBEST BIRAKILDI

Avustralyalı ekonomist Sean Turnell'in Myanmar'da tutuklu bulunduğu haberi paylaşıldı. Yakin tarihte Resmi Sırlar Yasası'nı ihlal etme suçlamasıyla üç yıl hapis cezasına çarptırılan Turnell, 1 Şubat 2021'de askeri darbeye devrilen Myanmar'da sivil hükümetin uzun yıllardır ekonomi danışmanlığını yapıyordu. Yıllarca Myanmar'da yaşadı ve çalıştı. Darbeden birkaç gün sonra Yangon'da gözaltına alındı ve o zamandan beri farklı cezaevlerinde tutuluyordu.

Uluslararası Af Örgütü, "Myanmar'da darbeden bu yana parmaklıklar ardında olan binlerce kişi gibi, Sean Turnell'a bir adil yargılanma, hukuki danışmanlık veya konsolosluk yardımına yeterli erişim imkanı verilmedi. Asla gözaltına alınmamalı veya hapse atılmamalıydı. Myanmar'da askeri yönetim altında, keyfi tutuklamalar, hukuka aykırı gözaltılar ve kapalı kapılar ardındaki yargılamalar rutin hale geldi. Uluslararası hukuka göre kabul edilemez suçların isnat edildiği herkes derhal serbest bırakılmalıdır." açıklaması yaptı. Siyasi Mahkumlara Yardım Derneği'ne göre; Myanmar ordusu darbeden bu yana 16 bin 230'dan fazla kişiyi tutukladı ve 2 bin 400'den fazla kişiyi öldürdü.

Eleanor Roosevelt İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin İngilizce baskısına bakıyor. ©Wikipedia

YENİ BİR ŞEY DEĞİL, KABUL ETTİĞİNİZ HAKLARA SAYGI GÖSTERMENİZİ BEKLİYORUZ

DAMLA UĞANTAŞ
Kampanya Koordinatörü
Ulusal Af Örgütü Türkiye

"Bütün insanlar özgür, onur ve hakları yönünden eşit doğar."

Tüm dünyada insan hakları için verdiğimiz mücadelenin temelini oluşturan **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi** bundan tam 74 yıl önce 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edildi. İşte bu tarihi beyannamenin kabul edildiği 10 Aralık tarihi de o zamandan bu yana **Dünya İnsan Hakları Günü** olarak kutlanıyor.

İkinci Dünya Savaşı'nı yarattığı ağır yıkım ve trajedinin ardından kişi hak ve özgürlüklerini güvence altına almak amacıyla hazırlanan bildiri 30 maddeden oluşuyor. Birleşmiş Milletler'in temel kurucu belgesi olarak kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi yasal olarak bağlayıcı olmasa da, 1948'den bu yana çok sayıda ülkenin anayasasına eklenmiş ve hem ulusal hem de uluslararası mahkemeler tarafından en çok atıf yapılan metinlerden biri olagelmiş ve bir norm oluşturmuştur. Bu bakımdan beyannamenin o zamana kadar tanınmayan hakları tanıması ve devletler tarafından hiçbir sorumluluk hissetmeden ihlal edilen insan haklarının güvence altına alınması açısından bir dönüm noktası ve tartışma zeminini tamamen değiştirmesi bakımından çığır açıcı nitelikte olduğu kolaylıkla söylenebilir. Beyanname daha sonrasında imzalanan "Kadınların Siyasi Haklarına İlişkin Sözleşme", "Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirisi" ve mülteci haklarını güvence altına alan Cenevre Sözleşmesi gibi insan haklarını koruma altına alan ve bu alandaki yasal zemini oluşturan/güçlendiren sözleşmelerin de önünü açmıştır.

THE UNIVERSAL DECLARATION OF Human Rights

PREAMBLE recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

WHEREAS disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people,

WHEREAS it is essential, if man is not to be compelled to have recourse, as a last resort, to rebellion against tyranny and oppression, that human rights should be protected by the rule of law,

WHEREAS it is essential to promote the development of friendly relations among nations,

WHEREAS the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

WHEREAS Member States have pledged themselves to achieve, in co-operation with the United Nations, the promotion of universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms,

WHEREAS a common understanding of these rights and freedoms is of the greatest importance for the full realization of this pledge,

NOW THEREFORE THE GENERAL ASSEMBLY PROCLAIMS this Universal Declaration of Human Rights as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

ARTICLE 1 — All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

ARTICLE 2 — Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

ARTICLE 3 — Everyone has the right to life, liberty and security of person.

ARTICLE 4 — No one shall be held in slavery or servitude; slavery and the slave trade shall be prohibited in all their forms.

ARTICLE 5 — No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

ARTICLE 6 — Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

ARTICLE 7 — All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

ARTICLE 8 — Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted by the constitution or by law.

ARTICLE 9 — No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ARTICLE 10 — Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

ARTICLE 11 — Everyone has the right to a fair trial. He shall be presumed innocent until proved guilty according to law. In the trial he shall be entitled to all the guarantees necessary for his defence.

ARTICLE 12 — No one shall be held guilty of any crime on account of any act or omission which did not constitute a crime under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the crime was committed.

ARTICLE 13 — Everyone has the right to freedom of movement within his country, to leave his country, to enter his country and to reside in his country.

ARTICLE 14 — Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.

ARTICLE 15 — No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

ARTICLE 16 — Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution.

ARTICLE 17 — Everyone has the right to own property alone as well as in partnership with others.

ARTICLE 18 — Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion in belief, teaching, practice and observance.

ARTICLE 19 — Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without restriction and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

ARTICLE 20 — Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

ARTICLE 21 — Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

ARTICLE 22 — Everyone has the right to social security.

ARTICLE 23 — Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

ARTICLE 24 — Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

ARTICLE 25 — Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care, and necessary social services, and the right to education.

ARTICLE 26 — Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and vocational education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

ARTICLE 27 — Everyone has the right to the free enjoyment of his own property, to the right to own it alone or in partnership with others and to be protected against deprivation of his property.

ARTICLE 28 — Everyone has the right to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration may be fully realized.

ARTICLE 29 — Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

ARTICLE 30 — Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

UNITED NATIONS

devletlerin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni imzalayarak tanıdıkları hakların kullanılmasına engel olmamaları çağrısında bulunuyor.

Oysa hükümetler, giderek artan bir biçimde temel insan haklarından uzaklaşan politikaları yönetiyorlar. Sistemsel eşitsizliklerle sistematik bir mücadele yürütülmezken, ırkçılık uluslararası sistemini işleyişine daha fazla yerleşti. Toplumların güvenliği yerine iktidarlarının güvenliklerini ve devamlılıklarını esas alan politikaları yönetirken kitleleri sertleşen bir güvensizlik içine sürüklediler.

Diğer hak ve özgürlük taleplerinin duyulması ve dikkat çekmesi bakımından kilit önemde bulunan protesto hakkı ve toplanma özgürlüğü engellenirken, protestocular, gücün kötüye kullanılması, yasa dışı kitlesele ve özel gözetimin artması, internet kesintileri, çevrimiçi sansür, istismar ve damgalama gibi protesto hakkını kısıtlamak için artan sayıda yasa ve diğer önlemlerle birlikte güçlü bir geri itme politikasına maruz bırakılıyor.

Hükümetlerin gittikçe çeşitlenen yöntemleri ve taktikleri devreye sokmasıyla birlikte bağımsız ve eleştirel sesleri susturmaya yönelik küresel eğilim güçleniyor. Dünyanın pek çok yerindeki insan hakları savunucuları, sivil toplum örgütleri, basın kuruluşları ve muhalefet liderleri hukuka aykırı tutuklama, işkence ve zorla kaybetmelerin hedefi oluyor.

İşte tüm bu baskı ve yıldırma politikalarına karşı, adalet için küresel bir birliklik oluşturmaları, onu desteklemeli ve mümkün kılmalıdır. Nihayetinde hem kendimizin hem de tüm insanlığın temel hak ve özgürlükler bakımından ilerlemenin iç içe ve birbirine bağlı olduğunu biliyoruz. İnsan hakları mücadelesinin sorumluluğunu üstlenmeliyiz. Ve birlikte, herkesi kapsayan, ayrımcılık barındırmayan, tüm insanlığın iyiliğini hedefleyen ve her birimizin hakları için çalışan küresel bir yönetim talep etmeliyiz.

Dünya İnsan Hakları Günü olan 10 Aralık'ta tam da bu nedenle önemli. Devletlerin tüm müdahalelerine ve ayrımcı uygulamalarına karşı insan haklarını savunduğumuzu gösteren bir sembol 10 Aralık.

Gelin hep birlikte daha iyi bir dünyaya giden mücadelenin bir parçası olalım, hep birlikte kazanalım!

Dünya İnsan Hakları Günüümüz kutlu olsun!

"Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer herhangi bir akide, milli veya içtimai menşee, servet, doğuş veya herhangi diğer bir fark gözetilmeksizin işbu beyannameye ilan olunan tekmil haklardan ve bütün hürriyetlerden istifade edebilir."

Beyannamenin ikinci maddesi herkesin eşit olduğu ve temel hak ve özgürlüklerden herhangi bir ayrımcılığı maruz bırakılmadan yararlanabileceğine hükmeder. Sözleşmenin kalan maddeleri bugün insan hakları çatısı altına giren her bir konuyu güvence altına almıştır.

Yaşama, özgürlük ve kişi güvenliği gibi haklarla birlikte keyfi tutuklama, hapis ve sürgünden korunma, bağımsız ve tarafsız mahkemelerde adil ve kamuya açık olarak yargılanma hakkı ile

düşünce, vicdan, din, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri ilk grup hakları oluştururken, sosyal güvenlik, çalışma, eğitim, toplumun kültürel yaşamına katılma haklarıyla bilimsel ilerlemenin ürünlerinden yararlanma hakları ise ilk kez sözleşme ile yaygın şekilde kabul görmüştür.

DEVLETLERİN TAAHÜTLERİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Bu açıdan bakınca insan hakları mücadelesinin devletlerden temel talebinin, devletlerin hali hazırda tanıdıkları ve hatta anayasalarının bir parçası yaptıkları hakların kullanılmasını sağlanması olduğu net bir biçimde görülüyor. Kısacası giderek otoriterleşen pek çok ülkede örneklerine rastlandığı üzere marjinalleştirilen, hedef gösterilen insan hakları örgütleri,

HAK SAVUNUCULARI / BÜYÜKADA DAVASI: DÖRT İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSU HAKKINDAKİ MAHKUMİYET KARARLARI BOZULDU

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Onursal Başkanı ve diğer üç insan hakları savunucusu hakkındaki mahkumiyet kararları, Türkiye'nin en üst temyiz mahkemesi olan Yargıtay tarafından bozuldu. Bozma kararına ilişkin bir açıklama yayımlayan Uluslararası Af Örgütü, temelsiz mahkumiyet kararlarının Yargıtay tarafından bozulmasının büyük bir rahatlama getirdiği, bununla birlikte, kararın yargılamaların siyasi niteliğini de bir kez daha ortaya koyduğunu belirtti.

Hak Savucuları Davası'nda yargılanan 11 insan hakları savunucusu arasında yer alan ve Temmuz 2020'de mahkum edilen Taner Kılıç, İdil Eser, Özlem Dalkıran ve Günal Kurşun'un mahkumiyetine ilişkin Yargıtay kararı, bu kişilerin 2017 yazında ilk gözaltına alınmasının üzerinden beş yıldan uzun süre geçtikten sonra verildi. Taner Kılıç'ın cezası 'eksik araştırma' nedeniyle bozuldu ve dosya, yeniden yargılama için ilk derece mahkemesi olan İstanbul 35. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnès Callamard konu hakkındaki açıklamasında, "Bu karar, akıl almaz boyutlarda bir adaletsizliğe son

verdi. Mahkumiyet kararları nihayet bozulduğu için büyük bir rahatlama duyuyoruz; ancak mahkemenin Taner'in dosyasının ek araştırma gerektirdiği yönündeki kararı hayal kırıklığı yarattı" dedi. Callamard sözlerini şöyle sürdürdü: "Beş yıldan uzun süre boyunca, bu dört cesur insan hakları savunucusuna yöneltilen temelsiz suçlamaların birbirini izleyen mahkemeler tarafından geçmiş gibi kabul edilmesiyle adaletsizlik çarklarının döndüğüne tanık olduk. Bugünkü karar, buna benzer siyasi güdümlü yargılamaların gerçek amacını ortaya koydu; o da mahkemelerin muhalif sesleri susturmak için silah olarak kullanılmasıdır." Mülteci hakları avukatı ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye Onursal Başkanı Taner Kılıç Haziran 2017'de gözaltına alındı ve 14 ay cezaevinde tutuldu. Hiçbir delil olmadığı halde "terör örgütü üyeliği"nden suçlu bulundu ve Temmuz 2020'de altı yıl üç ay hapis cezasına mahkum edildi. İdil Eser, Özlem Dalkıran ve Günal Kurşun "terör örgütüne yardım etmek"ten 25'er ay hapis cezasına mahkum edildi ve 2017'de üç aydan uzun süre tutuklu kaldı. 12 duruşma boyunca, dört insan hakları aktivistine

yöneltilen her bir suçlama, devletin kendi emniyet raporu da dahil sunulan belgelerle defalarca ve kapsamlı bir biçimde çürütüldü. Mayıs ayında, AIHM, Türkiye yetkililerinin "Taner Kılıç'ın suç işlediğine dair makul şüphesi" olmadığını doğruladı. AIHM aynı zamanda, Kılıç'ın terörle bağlantılı suçlamalarla tutuklu yargılanmasının "doğrudan insan hakları savunucusu olarak yürüttüğü çalışmalarla ilgili" olduğuna hükmetti. Bu bağlayıcı karar Ekim ayında kesinleşti.

"Bugünkü kararı kutlarken, Türkiye'nin dört bir yanında çok sayıda insan hakları savunucusunun cezaevinde tutulduğunu, tutuklanma kaygısıyla yaşadığını ya da benzeri temelsiz kovuşturmalara karşı karşıya olduğunu da unutmuyoruz" diyen Agnès Callamard sözlerini şöyle sonlandırdı: "Bugünkü zaferden güç alacağız. Sonuna kadar Taner'in yanında olmaya, Türkiye'de insan haklarının sorumsuzca kısıtlanmasına karşı mücadele etmeye ve hükümetin tehditleriyle susturulmayı reddeden insanlar için çaba göstermeye devam edeceğiz."

NELER YAŞANMIŞTI?

Taner Kılıç ve Özlem Dalkıran, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi'nin kurucu üyeleridir. Son 20 yılda, hem Uluslararası Af Örgütü'nün hem de daha geniş anlamda Türkiye'deki insan hakları topluluğunun bir parçası olarak insan haklarının savunulmasında önemli rol oynadılar. İdil Eser, gözaltına alındığı Temmuz 2017'de Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü idi. Avukat, uluslararası ceza hukuku uzmanı ve Uluslararası Türkiye Şubesi'nin kurulduğu ilk günlerden bu yana üyesi olan Günal Kurşun da Türkiye'de önde gelen bir insan hakları savunucusudur.

Taner Kılıç, savcılığın, 2016'daki darbe girişimini organize etmekle suçlanan Gülen hareketi tarafından kullanıldığını iddia ettiği ByLock mesajlaşma uygulamasını indirmekle suçlandı.

Ancak Uluslararası Af Örgütü'nün Kılıç'ın telefonuna yaptırdığı iki adli inceleme herhangi bir tarihte ByLock uygulamasının kurulduğunu gösteren hiçbir iz bulunmadığını ortaya çıkardı. Haziran 2018'de mahkemeye sunulan ve Kılıç'ın telefonunda ByLock ile ilgili kanıt olmadığını tespit eden polis raporunun ardından savcılığın iddiaları meşruiyetten yoksun hale geldi. Bununla birlikte, AIHM'in, Hak Savunucuları Davası'nda yargılanan kişilerle alakası olmayan başka bir başvuruyla ilgili yakın zamanda

verdiği bir kararda tespit ettiği üzere, bir uygulamayı indirmek veya kullanmak tek başına isnat olunan suça ilişkin yeterli delil olamaz. İdil Eser, Özlem Dalkıran ve Günal Kurşun, 5 Temmuz 2017'de Büyükkada'da esenlik ve dijital güvenlik hakkında bir çalışmaya katıldıkları sırada polis tarafından gözaltına alınan 10 insan hakları savunucusu arasındadır. 4 Ekim 2017'de, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı 10 hak savunucusu ve Taner Kılıç hakkında iddianame hazırladı. İddianamede, Taner Kılıç'ın çalıştayın hazırlıklarından haberdar olduğu ve yargılanan diğer iki kişiyi

iletişim kurduğu ifade edildi. 26 Ekim'deki ilk duruşmada hakim, kendisine yöneltilen suçlamaların atölyeyle hiçbir ilgisi olmamasına ve iki davanın hiçbir yönden bağlantılı olmamasına rağmen, savcılığın Kılıç'ın İzmir'de açılan davasının diğer 10 insan hakları savunucusunun davasıyla birleştirilmesi talebini kabul etti. Uluslararası Af Örgütü daha önce Taner Kılıç hakkındaki davaya ilişkin bir inceleme yayımladı ve genel itibarıyla Hak Savucuları Davası'yla ilgili ayrıntılı bilgiler sundu.

DAYANIŞMA KAZANDI

Bu davanın başladığı ilk günden itibaren Uluslararası Af Örgütü dünyanın dört bir yanında büyük bir dayanışma göstererek bir arada durdu. Türkiye'den ve dünyadan çok sayıda sivil toplum örgütü de bu dayanışmanın yanında oldu.

Bu dava Türkiye'de hak savunucularına dönük kapsamlı bir baskı sürecinin önemli bir halkası oldu ancak beş yıla yayılan bu süreç sonunda dayanışma kazandı.

Dava maalesef henüz nihayete ermedi ancak dayanışma ile bu süreci aşacağımıza eminiz ve başta Taner Kılıç, İdil Eser, Özlem Dalkıran ve Günal Kurşun olmak üzere tüm hak savunucularına geçmiş olsun dilekelerimizi bir kez de buradan paylaşıyor, bu süreçte yanımızda olan tüm üye ve destekçilerimize teşekkür ediyoruz.

MUHATAPLARIMIZ NEDEN DEVLETLER?

DAMLA KURU

Savunuculuk Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Lobi ve savunuculuk departmanının çalışanı olarak, çok sık karşılaştığım iki soru bu yazıyı kaleme alma nedenim oldu. Bunlar: “Neden kamu görevlileri ile görüşüyorsunuz?” ve “Neden raporlarınızda hep devletlere tavsiyelerde bulunuyorsunuz?” Bu sorulara bu yazıda yanıtlamayı amaçlıyorum. Bu sorulara yanıt verebilmek için öncelikle çok temel bir sorudan başlamalıyız: İnsan hakları nedir?

İNSAN HAKLARI NEDİR?

Uluslararası Af Örgütü İnsan Hakları Eğitim Programı'nın 2018 yılında gördüğüm bir sosyal medya postunu hala hatırlıyorum. Hatırladığım kadarıyla şunu soruyordu, “Cinayet bir insan hakları ihlali midir?” Yanıt, “hayır” ve şöyle devam ediyor, “Her adaletsizlik insan hakları ihlali değildir. Hukuki olarak bir şahsın işlediği bu suç insan hakları ihlali sayılmaz, bu insan hakları ihlali olmasa bile bir suç işlemiştir ve ulusal yargı sisteminde mahkemelerce adalet önüne çıkarılmalıdır.”

Tekil şahıslardan kaynaklanan suçlar, adaletsizlikler insan hakları ihlali değilse nasıl oluyor da CEDAW gibi İstanbul Sözleşmesi gibi kadınların insan haklarını koruyan sözleşmeler var? Kadın cinayetlerini de tekil şahıslar işlemiyor mu? Yukarıdaki örnek ile kadın cinayetleri arasındaki fark nedir?

Kadın cinayetleri insan hakları ihlalidir, her ne

kadar tekil şahıslar suçu işleyenler olsa da kadın cinayetlerini yukarıdaki cinayetten ayıran bir boyut var. Bu boyutu anlamak için AIHM Türkiye ve Opuz Kararı'na kısaca bakmakta fayda var, sonuç itibarıyla Opuz Kararı tam adı, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi'nin hazırlanmasına giden sürecin başlangıcındadır. AIHM, kararda kadına yönelik şiddeti, işkence yasağı ve yaşama hakkı üzerinden ayrımcılıkla bağlantılı olarak insan hakları ihlali olarak tanımlamıştır. AIHM, şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak Türkiye'nin ayrımcılık yaptığına hükmetti. Nahide Opuz davasını yukarıdaki sosyal medya paylaşımından ayıran şey, “devletin işkence yasağı ve ayrımcılığı önleyemeyip, bir bireyin yaşam hakkını korumadığı, yani yükümlülüklerini yerine getirmediği için” suçlu bulunmasıdır. Detaylı bir insan hakları tanımı yapmak bu yazının kapsamı dışında kalacaktır. Ama raporlarımız neden devletlere dönük tavsiyeler ile bitiyor, biz lobi ve savunuculuk departmanı olarak neden devlet görevlileri ile görüşüyoruz sorusu bağlamında, insan hakları sırf insan olarak var olduğumuz için sahip olduğumuz haklardır. Uluslararası insan hakları hukuku ve standartları uyarınca devletler insan haklarını korumak ve geliştirmek konusunda nihai yükümlülüğe sahiptir. Bu noktada altını çizmem gerekir ki, insan hakları hiçbir devlet

tarafından bahsedilmemiştir ve hiçbir devlet tarafından geri alınmaz. Devletler sadece insan haklarını korumaktan ve geliştirmekten sorumludurlar.

DEVLETLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Devletlerin insan haklarını korumak ve geliştirmek konusundaki yükümlülüklerini netleştirmek gerekmektedir. Devletin ve devlet adına görev yapan kamu personelinin,

kendilerinin bir ihlalde bulunmaması gerekmektedir. Devletin hak sahiplerini üçüncü tarafların müdahalesine karşı korumasını ve failerin cezalandırmasını sağlama yükümlülüğü vardır. Yukarıda bahsi geçen Nahide Opuz davasında devlet bu yükümlülüğünü ihlal etmiştir. Ve son olarak devletler hakkın tümden gerçekleştirilmesi ve etkin kılınması amacıyla özel pozitif tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır. Devletlerin insan haklarını koruma yükümlülüğü sadece bir devletin korumakla yükümlü olduğu kendi vatandaşları için geçerli değildir. Yaşanan bir hak ihlali ya da sistemsal bir sorun diğer devletlerin de yükümlülüğündedir. Örneğin mevcut durumda İran'daki cezasızlık krizinin çözümü için Birleşmiş Milletler üye devletlerine çağrı yapılması da bu yükümlülüğünden kaynaklıdır. Ya da bir ülkedeki savaş, doğal afet ve benzeri çok farklı sebeplerden mülteci, sığınmacı durumunda kalan insanları korumak diğer devletlerin de sorumluluğundadır. Sadece Hak Sahiplerini Değil, Hak Savunucularını da Korumalı!

İnsan hakları ihlallerine dikkat çeken insan hakları savunucularını korumak da devletin görevidir. Devletler, insan hakları savunucularına karşı işlenen ve insan hakları savunucusu olarak yürüttükleri çalışmalarla bağlantılı olan insan hakları ihlallerini ve suistimalleri önlemekle ve hak savunucularının çalışmalarını güvenli ve elverişli bir ortamda sürdürebilmesini sağlamakla yükümlüdür.

NEDEN MUHATAPLAR DEVLET?

İnsan hakları alanında çalışan örgütler ve insan hakları savunucuları herkesin insan

haklarına erişebildiği bir dünya için çalışmalar yürütmektedir. İnsan hakları alanındaki örgütlerin ve hak savunucularının amaçları ile devletlerin yükümlülükleri örtüşmektedir. İdeal dünyada hak savunucuları ve örgütler, devletlerle beraber çalışmalıdır. Henüz ne Türkiye'de ne de pek çok diğer ülkede bu ideale çok uzacağız.

İnsan haklarını korumakta ve geliştirmekte temel yükümlülük devlete ait olduğu için Uluslararası Af Örgütü de pek çok acil eyleminde ve kampanyasında devletleri, Birleşmiş Milletler gibi devletler arası örgütleri hedef ve muhatap alır. Diğer departmanların çabalarına ek olarak lobi ve savunuculuk departmanı bu ilişkiyi daha doğrudan yürütmeye çalışmakta ve kamu idaresini, hükümet organlarını ve yasa yapıcıları Uluslararası Af Örgütü'nün kampanyaları, yaptığı araştırmalar ve hazırladığı raporlar hakkında bilgilendirmekte ve onlara taraf oldukları uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan sorumluluklarını hatırlatmaktadır. Yazının başında değindiğim iki soruya dönecek olursam, insan haklarını korumak ve geliştirmek konusunda temel yükümlülük devletlerindir. Bu sebeple Uluslararası Af Örgütü araştırmacıları hazırladıkları raporları insan hakları alanında devletlere yönelik tavsiyelerle bitirmektedir. Lobi ve savunuculuk departmanının çalışanlarının temel görevi olarak kamu görevlileri, bürokratlar, diplomatlar ve milletvekilleri ile görüşmelere ve onlara yükümlülüklerini hatırlatmaya devam edeceğiz.

HAKLAR İÇİN YAZ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ

HAKLAR İÇİN YAZ, DEĞİŞİMİ BAŞLAT!

DENİZ AKDENİZ BELOVACIKLI
Kampanya Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Tam 21 yıldır dünyanın dört bir yanından insan hakları savunucuları ile dünyanın dört bir yanında ötekileştirilen, hapsedilen, öldürülen insanlar için yazıyoruz. Kelimelerimizin gücü ile büyük değişimler yaratıyoruz! Bu yıl da Türkiye'den Paraguay'a, Hong Kong'dan Rusya'ya, İran'dan Fransa'ya hakları ihlal edilen ve adalet bekleyen hak savunucularına umut ışığı olacağımız Haklar İçin Yaz başladı! 21 yıl önce Varşova'da bir grup arkadaşın bir araya gelerek 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nü 24 saatlik bir mektup yazma maratonuyla

kutlamaya karar vermesiyle başlayan Haklar İçin Yaz, yazılan milyonlarca mektup ve çoğalarak büyüyen umut ışıkları ile dünyanın en büyük insan hakları kampanyası oldu. Kampanya 2001'de 2 bin 326 mektupla başladığı yolculukta 2021 yılında dünya çapında 4 milyon 657 bin 104 mektuba ulaştı. Adaletsizliğe karşı sesini yükselttiği için hakları ihlal edilen ve zulme uğrayan altı hak savunucusunun sesi olabilir, kelimelerle değişimi başlatabilirsin!

SEN DE HAKLAR İÇİN YAZ, DEĞİŞİMİ BAŞLAT!

GÖZALTINDA KAYBEDİLEN YAKINLARINI ARADIKLARI İÇİN YARGILANIYORLAR!

Cumartesi Anneleri, 1995'ten beri gözaltında kaybedilen yakınlarına ne olduğunu Türkiye yetkililerine soruyor. İstanbul'un ikonik noktası İstiklal Caddesi'nde 23 yıl boyunca her Cumartesi bir araya gelen Cumartesi Anneleri; 25 Ağustos 2018'deki 700. buluşmada, polis tarafından biber gazı ve tazyikli su kullanılarak engellendi. O günden beri toplandıkları nokta polis ablukasında. Türkiye'deki en uzun süreli barışçıl protestoyu gerçekleştiren Cumartesi Anneleri'ne karşı "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla açılan haksız ve temelsiz dava devam ediyor. 25 Mayıs 2021'de başlayan davanın beşinci duruşması, 21 Eylül 2022'de gerçekleşti. Bu dava, Türkiye'de barışçıl toplanma hakkının kullanılmasına yönelik aşırı sert ve hukuka aykırı kısıtlamaların örneği niteliğinde.

Cumhurbaşkanı ve dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, 2011'de Cumartesi Anneleri ile görüşerek, konunun takipçisi olacağına söz vermişti. Verilen söz tutularak, zorla kaybetme mağdurlarına ilişkin etkili, bağımsız, tarafsız ve kapsamlı bir soruşturma daha fazla zaman kaybetmeksizin başlatılmalı. Cumartesi Anneleri'nin barışçıl protestoları, bir güvenlik meselesi haline dönüştürülmemeli, protestocular suçlu gibi gösterilmemeli. Cumartesi Anneleri diyor ki, "Tarih, bizim kararlılığımızı yazacak." Bu söz pek çok hak savunucusuna ilham oluyor. Türkiye, Cumartesi Anneleri'nin barışçıl protestosuna getirilen yasakları derhal kaldırmalı!

CUMARTESİ ANNELERİ TÜRKİYE
ZORLA KAYBEDİLEN YAKINLARINI
ARADIKLARI İÇİN YARGILANIYORLAR

TRANS KİMLİKLERİNİN TANINMASI İÇİN MÜCADELE EDİYORLAR

İren Rotela ve Mariana Supulveda, hayatlarını özgürce yaşamak isteyen iki trans kadın. Ancak Paraguay'da yaşıyorlar ve öylesine büyük bir ayrımcılıkla karşı karşıya kalıyorlar ki, her yeni gün onlar için yeni bir mücadele anlamına geliyor: Zorbalık ve fiziksel saldırıların yanı sıra cinsiyet kimliklerine uygun kimlik belgeleri edinemedikleri için iş bulmakta zorlanıyorlar. Ayrıca yaşadıkları sorunları anlatmaktan da alıkonuyorlar.

İren ve Mariana tüm bu eşitsizliklere karşı durmak ve değişim talep etmek için barışçıl eylem yapma cesaretini gösteriyor ve hepimize umut aşıyor.

Fakat Paraguay'da protestolara katılmak, translar için kolay değil. Paraguay'da translar ve daha genel anlamda LGBTI+ 'lar, haksız muameleyle maruz bırakılıyor ve görünmez kılınmaya çalışılıyor. Bu yüzden, trans aktivistlerin protestoları sıklıkla yasaklanıyor ve bazı durumlarda saldırılara uğruyor. İren ve Mariana yıllardır yasal isimlerini değiştirmek için mücadele ediyor. Kimliklerine uygun belgeler edinebilirlerse bu, devletin onların varlıklarını tanımaya başladığı anlamına gelecek.

İren, diyor ki, "Kim olduğumu göstermek için dünyaya geldim, bana kim olduğumun söylenmesi için değil". Birlikte İren ve Mariana'nın sesi olmalıyız! Paraguay, haklarını kullanabilmeleri için transların kimliklerini yasal olarak tanımalı.

İREN ROTELA VE MARIANA SUPULVEDA PARAGUAY

BİZE KİM OLDUĞUMUZU SÖYLEMEYİN

VAHİD AFKARI İRAN

PROTESTOYA KATILDIĞI İÇİN
İŞKENCE GÖRDÜ VE TUTUKLANDI

İRAN'DA ÖZGÜRLÜK VE ADALET MÜCADELESİ

Vahid Afkari, İran Şiraz'da yaşayan, birbirine sıkı sıkıya bağlı Afkari Ailesi'nin bir ferdi. Maalesef Afkari Ailesi birbirinden koparıldı; onlara çok büyük acılar yaşatıldı, yaşatılmaya da devam ediyor. Üç kardeş, Vahid, Navid ve Habib, eşitsizlik ve siyasi baskılara karşı 2016, 2017 ve 2018 yıllarında düzenlenen protestolara barışçıl yollarla katıldı. Vahid ve Navid protestoya katıldıkları için 17 Eylül 2018'de, Habib ise üç ay sonra gözaltına alındı.

İran yetkilileri üç kardeşi hücre hapsinde tuttu, işkenceye maruz bıraktı. İşlemediklerini defalarca söyledikleri suçları "itiraf etmeye" zorlandılar. Yargı sürecinde yapılan büyük bir yanlışla kardeşler, protestolara barışçıl katılımlarından kaynaklanan siyasi güdümlü suçlamalardan mahkum edildi. Vahid ve Navid temelsiz bir suçlamayla bir güvenlik görevlisinin öldürülmesinden de suçlu bulundu. Yetkililer haksız bir şekilde Navid'i ölüm cezasına, Habib ve Vahid'i ise onlarca yıl hapis ve 74'er kırbaç cezasına mahkum etti. Üç kardeş Eylül 2020'de hücre hapsine gönderildi.

12 Eylül 2020'de Navid kendisine, ailesine veya avukatlarına hiçbir bilgi verilmeden gizlice infaz edildi! Navid'in öldürülmesi İran'da ve tüm dünyada tepkiyle karşılandı ve Habib ve Vahid için daha güçlü bir mücadele başladı. Habib, 550 gün hücre hapsinde tutulduktan sonra Mart 2022'de cezaevinden serbest bırakıldı.

Yetkililer, Vahid'i Eylül 2020'den beri acımasızca hücre hapsinde tutuyor. İran yetkilileri Vahid'den İran'da ve dünyanın dört bir yanından ailesi için adalet talep eden insanlara karşı açıklama yapmasını istiyor ve Vahid bu istekleri yerine getirmeyi reddettiği için cezalandırmak amacıyla diğer tutuklulardan tamamen ayrı tutuyor.

Bir insanın, barışçıl protesto hakkını kullandığı için öldürülmesi, yargılanması, mahkum edilmesi kabul edilemez. Birlikte Vahid'in ve adaletsizliğe uğrayan, susturulmak istenen tüm hak savunucularının sesi olmalıyız! İran, Vahid'i hemen serbest bırakmalı.

ZİNEB REDOUANE FRANSA

BİBER GAZI KAPSÜLÜ İLE
ÖLDÜRÜLDÜ

BİBER GAZI KAPSÜLÜYLE YÜZÜNDEN VURULARAK ÖLDÜRÜLDÜ
Zineb Redouane, Fransa'nın Marsilya kentinde yaşayan 80 yaşındaki bir kadındı. 1 Aralık 2018 akşamı evinde yemek yaparken; içeri aniden biber gazı doldu. Marsilya'daki kötü yaşam koşullarını protesto eden insanlara polis memurları tarafından sıkılan gazdı bu. Zineb, kapatmak için pencerenin yanına geldi. Polis memurlarından biri, biber gazı kapsül fırlatıcısını Zineb'in bulunduğu yöne doğru çevirdi ve ateşledi. Zineb, MP7 biber gazı kapsülüyle yüzünden vuruldu ve hastaneye kaldırıldı. Yüzündeki ağır yaralar, çene kemiğindeki kırıklar ve damağının çökmesi nedeniyle nefes alamayan Zineb'in acilen ameliyat olması gerekti fakat anestezi etkisi altında kalbi durdu. Zineb, biber gazı kapsülünün sorumsuzca kullanılması sonucunda öldürüldü. Yaklaşık dört yıl geçmesine rağmen ölümüne ilişkin soruşturma halen tamamlanmadı; hiç kimse suçlanmadı ve görevden alınmadı. Müzik dinlemeyi ve çiçekleri seven Zineb'in ailesi hâlâ olanlara inanmıyor ve adalet bekliyor. Bir insanın, biber gazı kapsülü nedeniyle hayatını kaybetmesi kabul edilemez. Birlikte Zineb'in sesi olmalı ve onun için adaletin sağlanması talep etmeliyiz! Fransa, Zineb'in ölümüne neden olan biber gazı kapsülü ile ilgili etkin soruşturma yürütmeli, sorumluları bularak adalet önüne çıkarmalı!

KATLIAMA KARŞI HAFIZAYI SAVUNANLARIN ÇİN'DE ADALET ARAYIŞI

Chow Hang-tung, Hong Kong'un en iyi üniversitelerinden birinde parlak bir öğrenci, insan hakları avukatı ve aktivist. Kendini insan haklarını savunmaya adanmış biri olarak Chow, Hong Kong İttifakı adlı bir sivil toplum örgütünün başkan yardımcılığını yapıyordu. Chow, Hong Kong İttifakı ile birlikte Tiananmen Baskını olarak adlandırılan bir olayda öldürülen yüzlerce kişiyi anmak için dünyanın en büyük mum yakma etkinliğini düzenledi. Bu baskın, 1989'da Pekin'in Tiananmen Meydanı'nda gerçekleşmiş ve ekonomik ve sosyal reformlar talep eden barışçıl protestoculara askeri birliklerin ateş açması sonucunda korkunç bir katliam yaşanmıştı. Çin Hükümeti insanların bu olayı unutmamasını istiyordu; fakat Chow'un isteği tam tersi yöneydi. 2020 ve 2021'de, Covid-19 pandemisiyle bağlantılı halk sağlığı gerekçeleri ile Hong Kong yetkilileri etkinliği yasakladı. 4 Haziran 2021'de, Chow sosyal medyada insanları mum yakarak baskını anmaya çağırdı. Aynı gün "izinsiz bir toplantının reklamını yapmak ya da yaygınlaştırmak" suçlamasıyla gözaltına alındı. Chow, 22 ay hapis cezası aldı ve şu an cezaevinde. Tamamen barışçıl eylemleriyle ulusal güvenliği tehlikeye atmakla suçlanıyor, yani daha uzun süreli hapis cezasıyla karşı karşıya. Tüm bunlara rağmen Chow, "Korkmadığımı söylersem yalan olur; ama korkum hiçbir şey yapmaya cesaret edemeyecek kadar fazla değil." diyor; bu sözlerle tüm hak savunucularına ilham oluyor. Bir insanın, barışçıl protesto hakkını ve hatırlama hakkını kullandığı için yargılanması kabul edilemez. Hep birlikte Chow'un ve adaletsizliğe uğrayan, susturulmak istenen tüm hak savunucularının sesi olmalıyız! Hong Kong, Chow'u hemen serbest bırakmalı.

CHOW HANG-TUNG HONG KONG

TİANANMEN BASKINI'NI
ANDIĞI İÇİN TUTUKLANDI

RUSYA'DA UKRAYNA'YI İŞGALE KARŞI OLMAK SUÇ SAYILDI

Aleksandra Skoçilenko, Rusya'da yaşayan bir sanatçı. Savaşa karşı bir insan olarak Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline sessiz kalmak istemedi. Savaşa karşı barışçıl bir protesto yapmak isteyen Aleksandra'nın aklına bir fikir geldi: Bir markette ürünlerin fiyat etiketlerinin üzerine Rusya'nın Ukrayna'yı işgali hakkında gerçek bilgiler içeren küçük kağıtlar yapıştırıcaktı. Bu eylemini 31 Mart 2022'de Saint Petersburg'da gerçekleştirdi. 11 Nisan 2022 günü, sabah erken saatlerde polis tarafından gözaltına alındı. Aleksandra o günden beri korkunç koşullarda tutuklu yargılanıyor ve suçlu bulunduğu takdirde 10 yıla kadar hapis cezasına mahkum edilebilir. Aleksandra hakkındaki suçlama "Rusya Federasyonu'nun Silahlı Kuvvetleri'ni kullanması hakkında kasten yanlış bilgi yaymak". Bu suç, Rusya Hükümeti tarafından Mart 2022'de, Rusya halkının Ukrayna'nın işgalini eleştirmesini engellemek için ceza kanununa alelacele eklendi. Bu madde kapsamında onlarca kişi gözaltına alındı. Bir insanın, barışçıl protesto hakkını kullandığı için yargılanması kabul edilemez. Birlikte Aleksandra'nın ve adaletsizliğe uğrayan, susturulmak istenen tüm hak savunucularının sesi olmalıyız! Rusya, Aleksandra'yı hemen serbest bırakmalı.

ALEKSANDRA SKOÇIKLENKO RUSYA

SAVAŞA KARŞI ÇIKTIĞI
İÇİN CEZAEVİNDE

KELİMELEİN GÜCÜ İLE DEĞİŞEN HAYATLAR

Haklar İçin Yaz, yazılan milyonlarca mektup ve paylaşılan destek mesajları ile her yıl büyük değişimlere öncülüyor. Hep beraber 2021 yılı Haklar İçin Yaz kampanyasıyla hep birlikte öncü olduğumuz değişimlere bakalım: Guatemalalı öğretmen ve çevre aktivisti Bernardo Caal Xol Kasım 2018'de insan hakları çalışmalarını engellemeyi amaçlayan temelsiz suçlamalarla yedi yılın üzerinde hapis cezasına mahkum edilmişti. 2021 yılı Haklar İçin Yaz kampanyası kapsamında Bernardo için dünya genelinde 500 binden fazla imza toplandı ve Bernardo Mart 2022'de serbest bırakıldı. Magai Matiop Ngong Kasım 2017'de 15 yaşında Güney Sudan'da ölüm cezasına mahkum edilmişti. Magai için 700 binden fazla imza toplandı. Mart 2022'de Yüksek Mahkeme'nin, karar tarihindeki yaşını göz önüne alarak serbest bırakılması gerektiğine hükmetmesinin ardından Magai özgürlüğüne kavuştu. Benzer şekilde Burundili insan hakları savunucusu Germain Rukuki 32 yıl hapis cezasına mahkum edilmişti. Germain'in serbest bırakılması için 430 binden fazla imza toplandı. Şubat 2022'de ailesine kavuşan Rukuki Uluslararası Af Örgütü'ne şunları söyledi: "Haklar İçin Yaz'ın gerçekten olumlu bir etkisi oldu. Bana verdikleri destek, cezaevinden insan haklarını savunmaya daha

da kararlı olarak çıkmamı sağladı."

2020 Haklar İçin Yaz kampanyası kapsamında, ODTÜ Onur Yürüyüşü'ne katıldıkları için yargılanan 19 kişinin beraat ettirilmesi talebine 445 bin imza verildi, 2021 yılındaki karar duruşmasında ise yargılanan 19 kişi beraat etti. Bir mektup bir insanın hayatını değiştirebilir. Kelimeler adalet meşalesinin son kıvılcımı olabilir. 21 yıldır olduğu gibi bu sene de kelimelerimizle değişimi başlatmak ve hakları ihlal edilenlerin sesini hep birlikte yükseltmek için Haklar İçin Yaz'da buluşuyoruz!

Değişim birlikte mümkün!

- DAVA GÖZLEM PROGRAMI -

BATUHAN DURMUŞ

Dava Gözlem Program Sorumlusu
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, adil yargılanma hakkı takibi için ifade ve barışçıl toplanma özgürlüğü ile kamu görevlilerinin yargılandığı cezasızlık şüphesi bulunan davalarda gözlemler yapar. Bu bültende izlediğimiz duruşmalardan notları sizler için paylaşıyoruz. Dava Gözlem programımız kapsamında izlediğimiz davalar ve duruşma gözlem yazılarımızın tamamına web sitemizde yer alan amnesty.org.tr/dava-gozlem sayfasından ulaşabilirsiniz.

BİR ADİL YARGILAMAMA VAKASI OLARAK HAYRİ DEMİR DAVASI

Düzenlenen iddianamede Demir'in sosyal medya hesabına ait 12 görsel, kişisel internet sitesindeki yazıları ve bahsi geçen SD karttaki -Suriye'nin kuzeyinde kaydedilmiş- görüntüler suçun maddi unsurları olarak yer aldı.

Gazeteci Hayri Demir hakkında "terör örgütü üyeliği" ve "terör örgütü propagandası" suçlamalarıyla yürütülen yargılamada 14. duruşma 28 Eylül 2022'de görüldü. Son duruşmada verilen mütalaada Demir hakkında her iki suçtan ceza talep ediliyor.

Hayri Demir davası, Türkiye'de ifade özgürlüğünün, hem basın ve haber alma özgürlüğü hem de barışçıl toplanma özgürlüğü bağlamında davalara yargılama objesi konu edilmesinin tipik bir örneği. Türkiye'deki onlarca gazeteci davasında olduğu gibi, Demir'in iddianamesindeki aleyhte deliller de "PKK'ya övücü mahiyette" olarak nitelendirilen habercilik faaliyetleri ve sosyal medya paylaşımlarından oluşuyor. Ayrıca, ev aramasında bulunan iletişim ve Tarem yayınevlerine ait, hakkında

"Basım dağıtım ve satışının yasaklanması ile toplatılması" kararı bulunan iki kitap da deliller arasında.

Demir'in iddiasına göre soruşturmanın aslında bir "hırsızlık" olayına dayanması, bu davayı daha da ilgi çekici kılıyor. Hayri Demir davası dosyası, maddi unsurlar dışında, duruşmalarda hakimlerin tutumlarına ilişkin de uç bir örnek teşkil ediyor.

KOBANİ'DEN KARAKOLUN ÖNÜNDEKİ "POLİS ABI"YE: BİR SD KARTIN SUÇ DELİLİNE DÖNÜŞÜMÜ

Demir, 2015'te Suriye'nin kuzeyinde gerçekleştirdiği habercilik faaliyetlerini içeren SD kartın 28 Şubat 2016'da çalındığı şikayetiyle

polise başvurdu. Olay Yeri İnceleme ekipleri Demir'in evinde incelemelerde bulundu. Demir'in beyanına göre, evden sadece fotoğraf makinesi ve iki SD kartın çalındığı olayla ilgili Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın konuyla ilgili çıkarttığı "daimi arama kararı"na rağmen bu soruşturmada herhangi ilerleme sağlanamadı.

Hırsızlık olayından bir yıl sonra 16.03.2017'de Demir gözaltına alındı. Sekiz günlük gözaltı sürecini Ankara'da bir spor salonunda, haklarında muhtelif terör soruşturmalarından işlem yapılan 150'yi aşkın kişiyle birlikte geçirdi.

Hırsızlık olayından 26 ay sonra düzenlenen iddianameye göre, hırsızlık olayının ertesi günü "kartları sokakta bulduğunu" beyan eden bir şahıs "kartların içerisinde ne olduğunu merak edip" kart içeriklerini "evde izledi." Kartlarda suç unsurları bulunduğu kanaat getiren şahıs, kendi ifadesiyle; Esat Polis Merkezi Amirliği'nde tanıdığı polis memuruna bu malzemeleri teslim etmek amacıyla gittiğinde yolda tanıdığı polisle karşılaştı. Kartların bu polise elden teslim edilmesiyle soruşturma başlamış oldu. Dosyada, SD kartın, onu sokakta bulan bir çocuk tarafından, "tanıdığı polis abilerine" teslim edildiğine ilişkin de bir tutanak bulunuyor.

Düzenlenen iddianamede Demir'in sosyal medya hesabına ait 12 görsel, kişisel internet sitesindeki yazıları ve bahsi geçen SD karttaki -Suriye'nin kuzeyinde kaydedilmiş- görüntüler suçun maddi unsurları olarak yer aldı. İddianamede söz konusu videolarda haber

anonslarının bulunduğu veya görüntülerin haber niteliğine ilişkin herhangi değerlendirme yer almadı.

Uluslararası Af Örgütü Dava Gözlem Programı'nın yedi duruşmasını gözlemediği Hayri Demir Davası son üç yılda gözlemlenen tüm davalar içinde hakim tarafından söz kesme eyleminin en çok gerçekleştirildiği dava olma özelliğini taşıyor. Demir'in hazır bulunduğu duruşmaların çoğunluğunda, Demir'in yargılama konusu olaylarla ilişkilendirildiği habercilik literatürüne veya dönemin siyasi konjonktürüne ait olaylara ilişkin açıklamalarına hakim, **yargılama konusu suçlamalarla ilişkisi olmadığı** gerekçesiyle müdahale etti.

İddianamede Demir'in, Suriye'de çatışma bölgelerinde habercilik faaliyetlerinde bulunduğu kameradan çalındığını ifade ettiği SD karttaki görüntülere ait çözümler bulunuyor. İddianamede Demir'e, haber konusu bölgelerde yaşayan kişilere, DSG, YPG ve YPS militanlarına ait ifadeler bulunuyor. Görüntüler hakkında mahkemenin talep ettiği bilirkişi raporunun mahkemeye ulaşması bir yıldan uzun sürdü. Demir savunmalarında karttan elde edilen transkriptte Arapça konuşmaların Kürtçe olarak not edildiğini, kendisine ait olmayan konuşmaların kendisine aitmiş gibi gösterildiğini ileri sürdü.

HAYRİ DEMİR DAVASI DURUŞMALARINDAKİ ATMOSFER IŞIĞINDA ADİL YARGILANMA

Mahkemede mübaşir hemen tüm duruşmalarda başından itibaren telefonların kapatılması uyarısında bulunuluyor. Son duruşmada telefonuyla ilgilenen bir izleyiciye başkan bizzat "İletişim yasak. Konuşacaksınız dışarı çıkın." ve "Yayın yasağı var!" uyarılarında bulundu. CMK'nın "duruşma başladıktan sonra duruşma salonunda her türlü sesli veya görüntülü kayıt veya nakil olanağı sağlayan aletler kullanılamaz" ifadelerini içeren 183. Maddesi hatıra getirildiğinde başkanın kararında bir kanuna aykırılık yok. Öte yandan, dava gözlem programımız kapsamında izlenen hiçbir davada hakimin yasayı duruşmada telefon kullanmayı fiilen, sistematik olarak yasaklama olarak uyguladığı kaydedilmedi.

Masumiyet karinesi gereği sanıkları koruması amaçlanan "yayın yasağı" uygulamasının Türkiye'de sanıkları mı koruduğu yoksa yasa

maddesinin adil yargılanma hakkının ihlali karelerinin üzerinin örtülmesinin bir aracı haline mi getirildiği tartışmaya açık.

Hayri Demir'in Sözüünün Kesilmesinin Gerekçeleri

Mahkeme heyeti başkanı, UAÖ Türkiye Şubesi'nin gözlemediği yedi duruşmada Demir'in sözünü toplamda en az 23 kez kesti.

• Mütalaanın sunulduğu 14. duruşmada, ayrıntılı savunmasını sunmak üzere mahkemeden süre isteyecek olan Demir mütalaa okunduktan sonra kendisine söz verildiğinde beyanda bulunmak istedi. Ancak başkan "Mütalaaya karşı süre isteyeceksen kısa tutalım" gerekçesiyle Demir'e müdahale etti.

- Demir'in evinden çalınan kartların polis karakoluna ulaşması hakkında dosyada üç farklı anlatı bulunduğunu ifade ettiği sırada hakim "Bunları 4-5 kez kayıt altına alıyoruz. Aynı şeyleri tekrar edip durma bize. Süre isteyeceksen, aynı şeyleri bir daha bir daha söyleyip durma. Anladım, söyleme hakkın var. Sürekli kayıt altına alınmasın bunlar, tekrar tekrar zamanımız gidiyor [Sonraki duruşmada mütalaaya karşı beyanda bulunmak üzere] süre istemeyeceksen istediğin kadar süre verebilirim sana." gerekçesiyle Demir'in sözünü kesti.

- Demir'in çocukken gazeteci bir akrabasının öldürüldüğünü söylediği sırada "Dava

konumuzla ne alakası var akrabasının. Yoksa sonlandıracağım savunmanı. Dosyanın özü hakkında savunma yap yoksa sonlandıracağım. (...) Onu Gazeteciler Cemiyeti'nde anlatırsınız. Burası tartışma yeri de değil. Savunmanızı yapmıyorsanız sonlandıracağım." dedi. Demir'in savunmasına devam etmesi üzerine heyet başkanı Demir'in savunmasını zorla sonlandırdı.

• 23 Ocak 2022'deki üçüncü duruşmada, Demir, SD karttaki röportajlarında haber anonslarının bulunduğunu söyledi. Anonslarda haber konusu olayla ilgili bilgilerin habercilik kuralları dahilinde aktarıldığını söylediği sırada başkan "Tamam. Gazetecilik konusunda mahkemenin bilgisi var. Ayrıntıya girmeden. Evet?" ifadeleriyle Demir'in sözünü kesti. Demir'in suçlama konusu röportajların birini Suriye'de bulunan Türkmen komutan Talal Silo'yla gerçekleştirdiğini ve bu kişinin ailesi ve çocuklarıyla Türkiye'de yaşadığını söylediği sırada başkan "Yahu Talal Silo'nun Türkiye'de yaşayıp yaşamamasının senin savunmanla ne alakası var, sana isnat edilen suçla?" gerekçesiyle Demir'in sözünü kesti. Suçlandığı konuyla ilgili savunma yaptığını söylemesi üzerine Demir'e izin vermekle birlikte "Ee tamam?", "Evet?", "Tamam. Toparlayalım şimdi. Anladık." ifadeleriyle savunmayı parçalara böldüğü görüldü.

• Demir, suçlama konusu haberlerin Star, Evrensel, Hürriyet, Yeni Şafak gazetelerinde yayımlandığını ve kendisinin haber kaynağı olarak gösterildiğini söyledi. Haberlerden alıntılacağı bazı kısımların tutanağa geçirilmesini talep etti. Başkan, okumak üzere olduğu haberleri bulmak üzere elindeki kağıtları karıştıran Demir'e yaklaşık 10 saniye sonra "Bulduğun zaman okursun haydi bakalım" diyerek müdahale etti.

• Devamında, Demir'in habere konu olan siyasi olaylar hakkında bilgi verdiği sırada "Savunmanın özü hakkında suçlamalara yönelik cevap verecekseniz dinliyoruz sizi. Vermeyecekseniz yargılamaya devam edeceğiz. Susma hakkınızı kullanmış kabul edeceğiz. Buyurun." ifadeleriyle Demir'in sözünü kesti.

Hayri Demir Davası'nda kararın açıklanmasının beklendiği 15. duruşma 21 Aralık 2022'de görülecek.

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

HAKLARIMIZ İÇİN KOŞTUK!

NESLİŞAH CÖMERT

Aktivizm ve Üyelik Sorumlusu
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Dünyanın en büyük insan hakları etkinliği olan Haklar İçin Yaz kapsamında, 6 Kasım'daki İstanbul Maratonu'nda hakları ihlal edilen ve risk altında olan kişiler için koştuk. Üyelerimiz, aktivistlerimiz, gönüllülerimiz ve çalışanlarımızla bir araya geldiğimiz 44. İstanbul Maratonu bu sene de yine çok renkli ve keyifliydi. Halk Koşu'su kayıtları düzenleyiciler tarafından her yıl olduğu gibi bu yılda belli bir kontenjanla sınırlandırıldı. Kontenjanda yer bulabilmek için kayıtlar başlar başlamaz e-posta ve sosyal

medya yoluyla aktivistlerimize, üyelerimize, destekçilerimize ve bizimle koşmak isteyen herkese duyurularımızı paylaştık. Ardından çağrımızı görerek bize katılmak isteyenlerle iletişime kalarak koşu için hazırlıklarımızı yaptık. Dördüncü kez katıldığımız Halk Koşusu'nda çok sayıda aktivistimiz ve üyemiz bize katıldı. Koşuya başlamadan önce ortak bir noktada buluşarak, balonlarımızı hazırladık, tişörtlerimizi giydik ve heyecanla parkur alanına doğru yürüyüşümüze başladık. Yürüyüş sırasında gönüllülerimiz ve aktivistlerimizde, bu yılki Haklar İçin Yaz kampanyasında yer alan ve hayatları risk altında olan insanlarla dayanışmanın verdiği büyük güç ve kararlılık

vardı. Birçok sivil toplum kuruluşunun ve kurumun görünürlük ve farkındalık için bir araya geldiği bu maratonda, dev uçan ve sarı minik balonlarımızla hem çocukların hem de yetişkinlerin dikkatini çektik ve kampanyamızı merak edenlerle etkileşime girdik. Köprüden geçerken bolca dayanışma fotoğrafı çektik. Yürüyüşte, İstanbul aktivist grubu aktivistlerimizden Ahmet'in LGBTİ+ bayrağıyla katılması da günün en renkli ve kapsayıcı anlarını yaşamamıza vesile oldu. Köprüde birçok sivil toplum kurumundan aktivist bize katıldı ve hep birlikte LGBTİ+ haklarının insan hakları olduğunu sloganlar atarak hatırlattık. LGBTİ+ bayrağıyla birçok aktivist fotoğraf

çekerek bizimle temasa geçti. LGBTİ+ hakları hareketinin son yıllarda yaşanan baskılara rağmen görünür olduğunu vurgulayan aktivistlerimiz, ayrımcılığa karşı mücadele etmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Bizimle birlikte haklarımız için yürüyenler parkur boyunca yorulmadan ellerinde tuttıkları lolioplarla, Haklar İçin Yaz kampanyasında yer alan ve hakları ihlal edilmiş kişilerin görünür olmasını sağladılar ve Haklar İçin Yaz çağrımıza destek oldular. Çektiğimiz fotoğraflarımızı, sosyal medya hesaplarımızdan #HaklarıÇinKoş, #HaklarıÇinYaz hashtagi ile paylaşarak; gözüktürde kaybedilen yakınlarını arayan Cumartesi Anneleri,

Fransa'da polis tarafından biber gazı kapsülüyle yüzünden vurularak öldürülen 80 yaşındaki Zineb Redouane, Hong Kong'da yaşanan korkunç bir katliamın kurbanlarını hatırladığı için cezaevinde bulunan Chow Hang-tung, İran'da barışçıl protesto hakkını kullandığı için işkence gören ve hücre hapsinde tutulan Vahid Afkari, Paraguay'ın, transların kimliklerini yasal olarak tanıması için mücadele eden İren Rotela ve Mariana Sepulveda ve Rusya'nın Ukrayna'daki bir okulu bombalamasını protesto ettiği için korkunç koşullarda gözaltında tutulan Aleksandra Skochilenko için desteğimizi gösterdik. Güneşli hava ve coşkulu atmosferin tadını çıkarırken bir yandan da hak ihlallerine karşı

mücadele verenlere karşı olan sorumluluğumuzu hiç unutmadık. Günün sonunda bize yeni katılan gönüllülerimizle kaynaşmak, anlamlı koşunun değerlendirmesini yapmak ve dinlenmek üzere hep bir arada oturmaya geçtik. **Hak savunurken zulme uğrayan insanlara yönelik adaletsizlikleri sonlandırmak, büyük değişimler yaratmak için bizimle harekete geçen ve ilham kaynağı olan tüm katılımcılarımıza çok teşekkür ederiz. Siz de kelimelerin gücüne inanın ve imzanızla Haklar İçin Yaz kampanyasına destek olun!**

2019 yılında Diyarbakır'da gerçekleştirilen eğitimden bir kare.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULUĞUNU YENİDEN DÜŞÜNMEK İÇİN BİR ARAÇ OLARAK İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

MEHMET ONUR YILMAZ

İnsan Hakları Eğitimi Programı Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

İnsan hakları, her ne kadar, 20. yüzyılda gelişen insan hakları hukukunun etkisi ile uluslararası hukukun bir konusu, meselesi olarak görülse ve sıklıkla öyle ele alınsa da temelde kişi - kişi ilişkisinde gerçekleşir. Hem tarihsel hem de bilimsel kökenleri buna işaret eder. İnsan hakları ihlalleri o kişilerin kim olduğuyla açıklanabilir. Çocuğuna cinsel istismarda bulunan ebeveyn ile o çocuğu korumayan kamunun suç ortaklığını açıklamada insan hakları fikrinin bize ışık tutabilmesi bundandır.

İnsan hakları düşüncesi ne tarihsel olarak ne de bilimsel olarak salt 20. yy.'ın ürünü bir düşünce değildir. İnsan hakları hukukunun hızla gelişip anaakımlaştığı 20. yy., binlerce yıl insanlık zihninde biriken soruların, yanıtların, başarıların, başarısızlıkların öğrettikleriyle güçlenen bir düşünce akımının önü alınamaz bir nehre dönüşüp çağladığı zamandır. 2 bin 400 yıl önce, Antik Yunan'da, Atina ve İzmir sokaklarında "İnsan nedir?" sorusunu sorma cesaretini gösteren sofistlerin açtığı yol bugün bize insan hakları fikri ile düşünce geliştirme ve savunuculuk yapma imkanı veriyor. Bu sürekliliğin farkında olmak bize bugünkü tarihsel misyonumuzu ve bilimsel sorumluluklarımızı hatırlatması açısından önemli. Bugün 21. yy.'ın 22. yılında, insan haklarını savunanlar olarak, "insan nedir, neden hakları vardır ve bu hakları koruma sorumluluğumuzu nasıl yerine getireceğiz?" sorularını sormaya ve bu sorulara dünden daha iyi yanıtlar bulmaya iten bu sorumluluktur.

Uluslararası Af Örgütü İnsan Hakları Eğitimi Programı olarak bu düşünce ile kurguladığımız insan hakları eğitimlerimizi üç ayak üzerine oturmaktadır. Bunlardan ilki insan haklarının ne olduğunu bilmek...

Eğitimlerin ilk hedefi insan haklarının bilimsel ve tarihsel kökenleri ile ilgili bilgiyi aktarmak ve katılımcılara bunun üzerine düşünce geliştirme imkanı sunmaktır. İnsan hakları nedir, insanların neden hakları vardır, bu haklar nelerdir üzerine bilgi sahibi olmak ve insan haklarının gerektirdikleri üzerine düşünmek insan hakları eğitimlerimizin ilk hedefi.

İkinci hedefimiz eğitim alanlarının insan haklarını korumayı istemesini geliştirmek. Bu en az bilmek kadar önemli ve bilimsel temel olmadan mümkün değil. Dolayısıyla insan hakları bilgisine donanan bir savunucu için ikinci gereklilik onu korumayı istemektir. Eğitimlerin ikinci hedefi eğitim katılımcılarının artık sahip oldukları insan hakları bilgisini kullanarak insan hakları sorunlarına nasıl yaklaşacaklarını, sahip oldukları meslek bilgisi ile kendi alanlarındaki insan hakları sorunlarına nasıl çözüm geliştireceklerini bulma yöntemleri ile tanıştırmaktır. Öğretmen, avukat, gazeteci ya da sosyal hizmet uzmanı, katılımcının mesleği ne olursa olsun insan hakları sorunlarını tanımlamada ortaklaşan yaklaşımın iş çözümü bulmaya gelince meslek

becerilerinin insan haklarını korumada nasıl kullanılacağını göstermek insan hakları eğitimlerimizin ikinci önemli konusu ve amacıdır.

Üçüncü ve son aşama ise insan hakları sorunlarına müdahale için gereken ve Türkiye gibi ülkelerde çok daha kritik önemde bir gereklilik olan cesaret... Türkiye'de insan hakları alanında mücadele etmek sadece bilgi ve isteme konusu değil, cesaret de gerektiriyor. Ama klasik anlamı ile korkusuz olmak değil elbette, bahsettiğimiz. Cesaret derken, Plato'nun 'cesaret, nelerden korkulmayacağını bilmektir' dediği anlamıyla mücadele edeceğin alanın risklerini bilerek değer korumadan bahsediyoruz. İnsan hakları eğitimlerimizde katılımcılara tam da bu sebeple insan haklarını koruma sorumluluğumuzu gerçekleştirirken bir aradalığın, örgütlenmenin önemini, yollarını ve zorlukları aşmadaki etkisini anlatıyoruz.

Bir bütün olarak bakarsak insan hakları eğitimleri, kişilere insan hakları bilgisi veren, onları insan hakları koruma sorumluluğunu yerine getirmenin metotlarıyla tanıştıran ve bu konuda örgütlülüğün gücünü kullanabileceği alanlar olarak Uluslararası Af Örgütü başta

insan hakları örgütlerinin, sivil toplum örgütlerinin işlevini ve önemini anlatan bir çerçevede gerçekleştiriyoruz. Bu tarifle insan hakları eğitimlerinin Uluslararası Af Örgütüne yeni aktivistler, insan hakları mücadelesine yeni insan hakları savunucuları kazandırmak için bir giriş kapısı olmayı hedeflediğimizi söylemek yanlış olmayacaktır.

Tam burada altını çizmezsek olmaz, insan hakları savunucusu derken tek tek her birimizden ve bir arada hepimizden bahsediyoruz. BM İnsan Hakları Savunucuları Bildirgesi'nde tarif edildiği üzere, insan haklarına yönelik her türlü ihlalin fiilen ortadan kaldırılmasına katkıda bulunan kişiler, gruplar ve derneklerdir, insan hakları savunucuları. Evde ebeveyn, sınıfta öğretmen, alanda sosyal hizmet uzmanı, adliyede avukat, haber peşinde gazeteci, hastanede hekim, her kimsek ve ne iş yapıyor olursak olalım işimizi insan haklarını koruma sorumluluğu ile yapma çabasında olan tek tek her birimiz ve birlikte hepimiz insan hakları savunucularıyız.

İnsan hakları eğitimleri ile ilgili programlarımıza insanhaklari.tv adresinden ulaşabilirsiniz.

2019 yılında Erzurum'da gerçekleştirilen eğitimlerden bir kare

Çevrimiçi insan hakları eğitimlerimize ulaşmak için Amnesty Academy'i ziyaret edin.

ACADEMY.AMNESTY.ORG

“DEZENFORMASYON YASASI” HÜKÜMETİN DENETİMİNİ SIKILAŞTIRIYOR VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜ KISITLIYOR

26 Mayıs 2022’de, iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi verdi. Ardından Dijital Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu’ndan sınırlı değişikliklerle geçen teklif 13 Ekim 2022’de parlamentoda kabul edildi.

Uluslararası Af Örgütü, “dezenformasyon yasası” olarak bilinen yasa değişikliği paketinin hazırladığı zeminden kaygı duymaktadır. Herhangi bir kişinin ulusal güvenliği, kamu düzenini veya genel sağlığı ilgilendiren konularda Türkiye mahkemelerinin “gerçeğe aykırı veya panik yaratmaya yönelik” addettiği bilgileri retweet ettiği, beğendiği veya paylaştığı gerekçesiyle üç yıla kadar hapis cezasına mahkum edilmesi riski getiren bu mevzuat, 2023’te yapılması planlanan milletvekili ve cumhurbaşkanlığı seçimleri bağlamında kamusal istişare alanını açıkça daraltacak yeni bir tehdit oluşturmaktadır.

Yasayı savunanlar, Genel Gerekçe bölümünde, değişikliğin dezenformasyonla mücadele etmeyi ve “suçsuz kişilerin benzeri içeriklerle yanıltılmasının önüne geçmeyi amaçladığını” belirtti. Yasa, çeşitli değişikliklerin yanı sıra Türk Ceza Kanunu’nun “Kamu Barışına Karşı Suçlar” bölümündeki Madde 127’ye yeni bir suç ekleyerek, insanları “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak” gerekçesiyle suçlu haline getirecek. Bu değişiklik maddesinin aşırı geniş ve muğlak bir biçimde ifade edilmesi ve yasa tasarılarının içerdiği diğer tedbirler, ülkede ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasına yönelik büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Yasa aynı zamanda sosyal medya platformlarını, kullanıcıları tarafından paylaşılan içeriklerden sorumlu tutmak yoluyla hedef alarak, insanların fikir ve düşüncelerini

üzere ifade özgürlüğü hakkını düzenleyen tüm yasaların Türkiye’nin uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uygun hale getirilmesini sağlamaya çağırılmaktadır.

SUÇUN NET BİR TANIMININ OLMAMASI

Yasanın 29. Maddesi Türk Ceza Kanunu’na yeni bir suç ekliyor. Madde, “Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilen ceza yarı oranında artırılır” ifadelerine yer vermektedir.

Buna karşılık yasa, “gerçeğe aykırı” bilgiden ne anlaşıldığını açıkça tanımlamamakta ve hangi bilgilerin “ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığına” tehdit oluşturur nitelikte kabul edilebileceğini izah etmemektedir. Yasa, aynı zamanda yetkililerin hangi bilgileri insanlarda kaygı ve korku yaratan bilgi olarak değerlendireceğini açıklığa kavuşturmayarak keyfi uygulamaya açık kapı bırakmaktadır. Uluslararası insan hakları hukuku gereğince, nefret savunuculuğu tanımını karşılamayan ifadeler, şoke edici, saldırgan veya rahatsız edici olsalar bile cezai yaptırıma tabi olmamalıdır.

Devletler, ifade özgürlüğü hakkına getirilen her türde kısıtlamanın, insanların davranışlarını buna göre düzenlemelerine imkan sağlamak için açık ve erişilebilir mevzuatta yer almasını sağlamakla yükümlüdür. İfade özgürlüğü hakkı üzerindeki kısıtlamalar aynı zamanda uluslararası hukuk çerçevesinde kabul edilen sınırlı meşru çıkarlardan birini koruma amacı doğrultusunda açıkça gerekli ve orantılı olmak zorundadır.² Bu da devletlerin belirli bir amaca ulaşmak için en az kısıtlayıcı tedbirleri değerlendirmesini gerektirir. Uluslararası hukuk ve standartlara göre, yanlış bir fikrin veya olaylara ilişkin yanlış yorumların ifade edilmesi dahil olmak üzere ifadeye getirilen genel yasaklara izin verilemez.³

YASANIN GEREKTİĞİ GİBİ UYGULANMASI KONUSUNDA REHBERLİĞİN OLMAMASI

Uluslararası insan hakları hukuku ve standartları gereğince devletler, yasanın keyfi ve takdire bağlı uygulanmasının önüne geçmek için ifade özgürlüğü hakkını kısıtlayan yasaların, yasaları uygulamakla görevli olanlara, hangi türde ifadelerin kısıtlandığını tespit etmelerini mümkün kılacak yeterli rehberliği sunmasını sağlamak zorundadır.⁴ Buna karşılık, yasanın belirsiz ve müphem dili, uygulamasını keyfiliğe açık hale getirmekte ve hangi bilgilerin ‘gerçeğe aykırı’ olduğunu belirlemeyi nihai olarak mahkemenin takdirine bırakmaktadır.

özgürce ifade etme alanını da daraltmaktadır. Yasada yapılan değişiklikler, yetkililere içeriklere erişimi engellemek ve sosyal medya şirketlerine para cezası kesmek konusunda daha fazla yetki tanıyarak, hükümetin medya üzerindeki denetimini de potansiyel olarak artırmaktadır. Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün bildirdiğine göre¹, Türkiye hükümeti halihazırda ulusal basın yüzde 90’ını kontrol etmektedir ve yetkilileri eleştiren medya kuruluşları gereksiz mali ve yargısal baskılarla karşı karşıya kalmaktadır.

Uluslararası insan hakları hukuku ve standartları uyarınca, ifade özgürlüğüne üzerinde, “gerçeğe aykırı bilgi” veya “panik” gibi muğlak ve belirsiz kavramlara dayalı olanlar da dahil olmak üzere bilginin yayılmasına genel yasaklar getiren kısıtlamalara izin verilemez. Bununla birlikte, yasanın öngördüğü sert cezalar kamuoyu ve basın üzerinde caydırıcı bir etki yaratarak, misilleme kaygısıyla otosansüre yol açma riski taşıyor. Bu nedenle Uluslararası Af Örgütü, Türkiye’yi, söz konusu mevzuatı yürürlükten kaldırmaya ve dezenformasyonla mücadele amacı taşıyan yasalar dahil olmak

1 Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF). Türkiye – Sayılarla basın özgürlüğü, <https://rsf.org/en/turkey-press-freedom-figures>, (Erişim tarihi: 6 Ekim 2022)

2 BM İnsan Hakları Komitesi, Genel Yorum 34, Madde 19: Düşünce ve ifade özgürlükleri, BM Belge No: CCPR/C/GC/34, 2011, para. 33-34.

3 BM İnsan Hakları Komitesi, Genel Yorum 34, Madde 19: Düşünce ve ifade özgürlükleri, BM Belge No: CCPR/C/GC/34, 2011, para. 49.

4 BM İnsan Hakları Komitesi, Genel Yorum 34, Madde 19: Düşünce ve ifade özgürlükleri, BM Belge No: CCPR/C/GC/34, 2011, para. 25.

Türkiye yetkililerinin yargı bağımsızlığını devamlı zayıflattığı bir bağlamda, mahkemelere yasanın gerektiği gibi uygulanması konusunda rehberlik sağlanmaması bir başka endişe kaynağıdır. Mahkemelere yönelik böyle bir rehberlik olmadan yürütme, yargı süreçlerine yersiz müdahalede bulunmak ve bir sosyal medya paylaşımının uluslararası hukuk kapsamında korunan ifade statüsüne bakılmaksızın ceza gerektiren bir suç teşkil etmediğine ilişkin yorumu etkilemek konusunda daha da geniş yetkilere sahip olacaktır.

SOSYAL MEDYA PLATFORMLARI ÜZERİNDE ARTAN DENETİM

Hükümete eleştirilere yer veren medya kuruluşları halihazırda ağır mali ve yargısal baskıyla karşı karşıya kalıyor. Yeni yasa, sosyal medyayı ve internet basınını hedef alarak, ifade özgürlüğü alanını daha da daraltmakta ve ülkede medya üzerindeki denetimi daha da artırmayı öngörmektedir.

Yasanın birçok maddesi, Türkiye'de insan hakları açısından geniş kapsamlı olumsuz sonuçlar yaratabilecek hükümler içermektedir. Öngörülen değişiklikler, yukarıda incelendiği gibi Madde 29'la bağlantılı olarak ülkede yargı bağımsızlığı konusundaki endişelerle birlikte ele alındığında bu durum bilhassa geçerlidir. Bu Kamuoyu Açıklaması konunun tüm yönlerine yer vermemektedir ve diğer tüm sorunlu maddelere ilişkin bütüncül bir inceleme sunmayacaktır. Fakat, Uluslararası Af Örgütü, çevrimiçi yayınları düzenleyen 5651 Sayılı Kanun'da değişiklik öngören maddelere de dikkat çekmek arzusundadır. Söz konusu değişiklikler, yetkililere sosyal medya şirketleri ve çevrimiçi içerikler üzerinde daha da geniş yetkiler tanımaktadır.

5 Avrupa Konseyi. Türkiye yetkilileri yargı bağımsızlığını yeniden tesis etmeli ve insan hakları savunucularını hedef almaya ve susturmaya son vermeli, 19 Şubat 2020, https://www.coe.int/en/web/commissioner/news-2020/-/asset_publisher/Arb4fRk3o8Cf/content/turkish-authorities-must-restore-judicial-independence-and-stop-targeting-and-silencing-human-rights-defenders?_101_INSTANCE_Arb4fRk3o8Cf_viewMode=view

YANLIŞ BİLGİLERLE MÜCADELEDE İNSAN HAKLARI MERKEZLİ YAKLAŞIM

Yanlış ve yanıltıcı bilgiler, özellikle sosyal medya çağında kolaylıkla sansürlenemez ve basitçe ortadan kaldırılamaz. Gazetecilerin, insan hakları savunucularının ve başkalarının peşine düşmek için sansür ve cezalandırıcı yasalar aracılığıyla bilgiyi ve düşünce ve fikirlerin özgürce ifade edilebilmesini kısıtlamak, uluslararası insan hakları hukukunu çiğnemekle kalmaz, aynı zamanda bu, halkın yanlış bilgilere açık olmayı sürdürmesinin temel nedenleriyle de mücadele etmeyen etkisiz bir yaklaşımdır.

İnsan hakları, cezalandırma ve sansür yerine, devletlerin yanlış ve yanıltıcı bilgilerin etkilerini en aza indirmeleri için seçmeleri gereken başka bir yol sunmaktadır. Devletler, ifade özgürlüğü hakkını koruyarak, gazetecileri ve diğer sivil toplum aktörlerini de kapsayan kişi ve grupların bilgi alışverişinde bulunabilmesini, farklı düşünceleri yayınlamasını ve istişare etmesini, sosyal sorunlarla başa çıkmanın etkili yollarını tartışmasını, hükümetlerden hesap sormasını, insan haklarını savunmasını, gerçeğe aykırı bilgileri çürütmesini ve propagandaya karşı durmasını sağlayabilir.

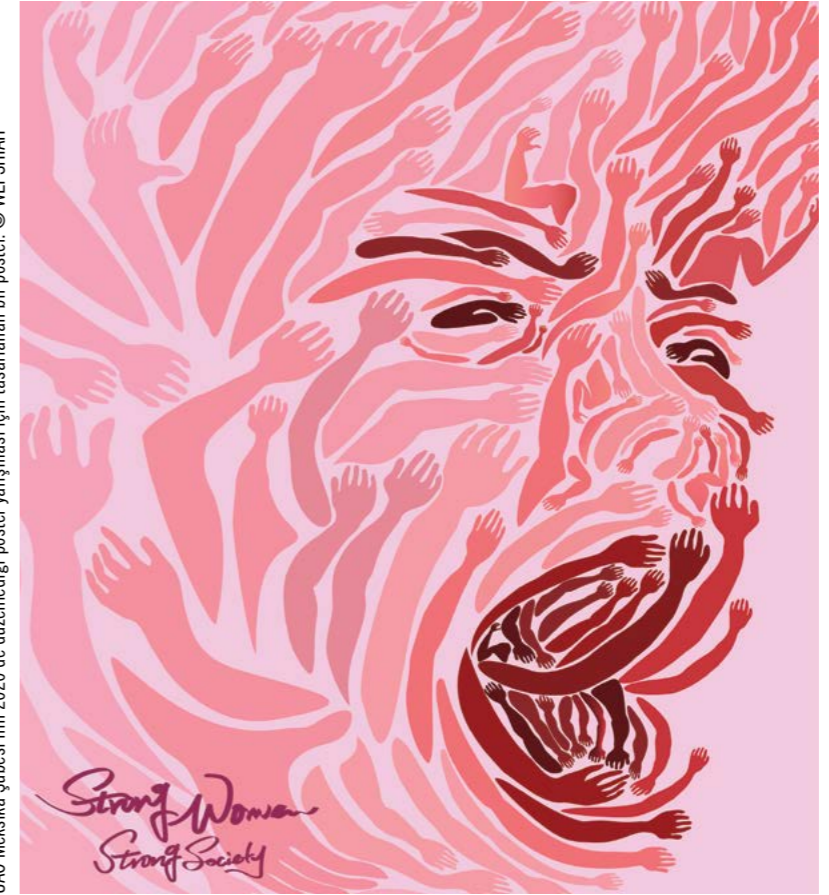
Türkiye hükümeti, medya kuruluşlarını sansürlemek ve eleştirel sesleri susturmak yerine, kamuoyunda daha fazla güven oluşmasına katkıda bulunacak güvenilir ve hızlı bir doğru bilgi sistemi kurmalıdır. Kamuoyunun bu güveni duyması için, ilgili ve mevcut tüm bilgilere erişebilmesi gerekir. Bu nedenle yetkililer, yanlış ve yanıltıcı bilgilerle mücadelede hayati önem taşıyan bir husus olarak Türkiye yetkililerinin muteber, erişilebilir ve güvenilir bilgi yaymasını güvence altına alma çabalarını artırmalıdır.

Yetkililer, ifade özgürlüğü için elverişli bir ortam sağlamak ve medya çeşitliliğini teşvik etmek adına ilave tedbirler almalıdır. Özgür ve çeşitlilik içeren bir iletişim ortamı kamusal tartışmaları ve fikirlerin serbestçe karşı karşıya gelmelerini kolaylaştırmanın yanı sıra, hükümet ve diğer yetki sahipleri için bir denetleyici işlevi görebilir.

Yeni mevzuat, Türkiye'de ifade özgürlüğü hakkına yönelik büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Sansür ve cezalandırma; yanlış bilgilerin meydana getirdiği güçlüklerle mücadele etmek yerine yanlış bilgilerin daha da fazla yayılabildiği bir korku ve baskı ortamı yaratacaktır. Yetkililer, Türkiye'nin uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülükleri doğrultusunda, "gerçeğe aykırı" bilgi yaymaya cezai sorumluluk getirilmesi ve sosyal medya platformları üzerindeki artan kısıtlamalar dahil yeni maddeleri acilen yürürlükten kaldırmalı ve insanların misilleme kaygısı taşımadan ifade özgürlüğü haklarını kullanabilmelerini sağlayacak adımlar atmalıdır.

Yazının tamamına web sitemizden ulaşabilirsiniz.

UAÖ Meksika Şubesi'nin 2020'de düzenlediği poster yarışması için tasarlanan bir poster. © WEI SHIAH

DEĞERLİ DESTEKÇİLERİMİZ,

2022'yi ardımızda bırakırken, haklar ve adalet için mücadele eden destekçilerimizin sayısının artmasından mutluluk duyuyoruz. İnsan hakları ihlallerini durdurmak için kampanyalar yürütürken, dünya çapındaki bu hareketin bir parçası olup, aramıza katıldığınız ve değişim yaratmak adına bizlere destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Bir imzanın, bir kelimenin gücünün, milyonlarca insanın hayatında neleri değiştirebildiğine, sağladığınız düzenli desteklerin, çalışmalarımıza daha çok alan açtığına, yön verdiğine ve kampanyaların sürdürülebilirliğine tanık olmak, ancak sizlerin sayesinde mümkün oluyor.

Fikirlerinizin solmasına asla izin vermeyin. Sesiniz sustuğunda idealleriniz aynı güç ve cesaretle tüm insanların eşitliği için savaşmaya devam edebilir.

**2023'te de dileğimiz, hak ihlallerinin yaşanmadığı adil bir dünya.
Yeni yılınız kutlu ve umutlu olsun!**

BURCU GÜLTEN

Tele-Kaynak Geliştirme Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

HAKLAR
İÇİN
YAZ

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

HAKLAR İÇİN YAZ, DEĞİŞİMİ BAŞLAT!

Dünyanın en büyük insan hakları kampanyası "Haklar İçin Yaz" başladı.

21 yıldır süren "Haklar İçin Yaz" kampanyasına katılan milyonlarca insan, büyük değişimler yarattı. Kelimelerin ve dayanışmanın gücüyle adaletsizlikler ortaya çıktı.

Sen de bize katıl. İran'dan Fransa'ya; Hong Kong'dan Rusya'ya... Dünyanın farklı yerlerinde hak savunduğu için ötekileştirilen, hapsedilen, öldürülen insanların yalnız olmadığını kelimelerimizle kanıtlayalım. Sen yanımızdayken çok daha güçlüyüz.

İmzacı olmak için: [AMNESTY.ORG.TR](https://www.amnesty.org.tr)